

Pædagogisk grundlag – leg

Hvad siger loven på området:

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af hverdagen. Legen fremmer fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Den er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling.

Legen skal nogle gange støttes, guides og rammesættes af personalet, så legen udvikler sig positivt for alle børn.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg-distriktet tager vi udgangspunkt i vores DNA hvor leg, læring, dannelse og trivsel hænger sammen. Legen er en vigtig måde for børnene at afprøve og opbygge relationer. For børn hænger leg, læring og venskaber tæt sammen. Ifølge Dion Sommer (B&U/Forskning nr. 7 juni 2020) er de 4 vigtigste områder som legen er med til at udvikle: Literacy, hverdagsmatematik, kreativitet og socialudvikling og selvkontrol.

Som pædagogisk personale skal vi derfor skabe deltagelsesmuligheder i leg for alle børn og være legende rollemodeller. Legen skal rammesættes, skærmes, igangsættes og der skal skabes bevægelse og udvikling i legen.

Når børn leger, har det følgende effekter:

- I legen øver de sig i at regulere deres følelser
- Det fremmer koncentration, læring og hukommelse
- Det reducerer neurologisk spænding og fremmer ro, velvære og glæde
- Det fremmer fantasi, kreativitet og deres evne til perspektivering

Som pædagogisk personale får vi viden/indblik i legefællesskaber gennem iagttagelser/deltagelse:

- Hvem er en del af fællesskabet
- Hvordan det enkelte barn bidrager til legen
- Hvordan børnene afstemmer sig efter hinanden og forhandler i legen
- Hvilke børn vælger hvilke typer lege

Når vi afdækker begrebet leg, skelner vi mellem "legende læring" og "lærerige leg".

I den "**legende læring**" er vi som pædagogisk personale i den instruerende position, som styrende og rammesættende for legen. Vi sætter lege i gang med et bestemt formål, der sigter efter, at børnene tilegner sig nye færdigheder eller får styrket udvalgte kompetencer. I den "legende læring" bevæger vi os over i læringsrummet for voksenstyret aktivitet eller rutinen.

I den "**lærerige leg**" er børnenes egen leg central, og det pædagogiske personale indgår i samspil med børnene og afstemmer sig i en vekselvirkning imellem forskellige positioneringer. Det pædagogiske personale styrker herigennem den uformelle læring i legen, og børnene oplever at lege for legens skyld. Børnene afprøver nye idéer, anvender legerekvisitter i nye sammenhænge, som udvikler fantasi, kreativitet og innovation. Børnene opbygger og afprøver også relationer.

Positioneringer i den "lærerige leg"

Legekompetencer er ikke medfødte, de skal opøves igennem tid/rum/ og med hjælp/understøtning.

Når børn leger, ser vi det som interaktioner mellem barn/barn og barn/voksen. Det kræver, at det pædagogiske personale sætter sig intentionelt ind i legen ved at være:

- **Bagved** – Observerende position. Holde sig tilbage.
- **Ved siden af** – Understøttende position. Være parat til at hjælpe/understøtte.
- **Foran** – Deltagende position. Træde ind i legen afstemt i forhold til hvad børnene har brug for.

Ifølge Dion Sommer skabes der læring i leg uanset læringsrum. (B&U/Forskning nr. 7 juni 2020)

Et af pejlemærkerne for vores pædagogisk arbejde i Fredericia Kommune er pejlemærket Fremtidens kompetencer, hvor vi har 5 kendetegn på, hvordan legende oplevelser kan føre til dybere læring:

- Begejstring
- Social involvering
- Eksperimentering
- Mening
- Aktiv deltagelse

Adgangsstrategier i leg

For di legen er så essentiel, er børn meget optaget af, hvordan og om de kan komme ind i legen. Her har vi som pædagogiske personale viden om forskellige adgangsstrategier, så vi kan understøtte børnenes deltagelsesmuligheder i legen.

- **Direkte verbal strategi** – "Må jeg være med?". Kan give negative deltagelsesmuligheder.
- **Direkte verbal strategi + observation** – "Må jeg være faren?". Kan give bedre deltagelsesmuligheder ved at tilbyde en rolle eller funktion i legen.
- **Indirekte verbal strategi** – "Og så sagde vi, at jeg lavede en is til jer". Kan give barnet gode deltagelsesmuligheder, fordi den bygger på en observation af legen, hvor barnet handler sig kreativt, opfindsomt og humoristisk ind i legen, samt udfylder en funktion.

Som pædagogisk personale skal vi:

- Have kendskab til forskellige former for leg på forskellige udviklingsstrin. Sanser/handleleg, funktionsleg, konstruktionsleg, regelleg, rolleleg, symbol eller som om leg.
- Skabe forskellige lege- og læringsmiljøer som skaber deltagelsesmuligheder for børnene i overensstemmelse med deres nærmeste udviklingszone. (Fysiske rammer, legerekvisitter, indretning, afskærmning, institutionskulturen mm.)
- Stimulere og give plads til børnenes spontane ytringer og meningsdannelser. ("Se, vente og følge børnenes initiativer")
- Facilitere legen ved at inspirere (variation, intervention og forebygge/håndtere konflikter, samt fremme fællesskaber)
- Have en legende attitude og tilgang til legen (Humor og kreativitet)

I Gades Gård

Leg og fællesskab

Leg og deltagelsesmuligheder heri er en essentiel del af dagtilbuddet. I Gades Gård prioriterer vi at arbejde med deltagelsesmuligheder gennem mindre legefællesskaber, hvilket betyder, at vi opdeler børnene i mindre grupper i løbet af dagen. Hensigten bag de mindre grupper er, at alle børn får plads til at udfolde og udvikle sig og blive hørt. At være en del af fællesskabet er med til at fremme trivslen, hvorfor det er vigtigt, at de enkelte børn får plads til at forhandle og udvikle legen.

Børn indtager forskellige positioner i forskellige fællesskaber, hvilket i høj grad influeres af de øvrige børn. Derfor er vi også opmærksomme på at skabe en vekselvirkning mellem store og små

fællesskaber i løbet af dagen, da det udvikler færdigheder og kompetencer på henholdsvis individ- og fællesskabsniveau.

Vi arbejder i Gades Gård med tydelig positionering, hvor det er synligt for børnene, hvilke andre børn og voksne de skal være sammen med den pågældende dag. Det skaber forudsigelighed og ikke mindst tryghed for vores børn i dagligdagen, at de ved hvem og også hvor, de skal være. Når vi voksne på forhånd organiserer forskellige legefællesskaber, er vi med til at åbne øjnene for nye legerelationer og deltagelsesmuligheder.

Legemiljø

Vi er et lille hus, hvor hver en krog bliver udnyttet. Vi har stor opmærksomhed på vores fysiske rammer, herunder hvordan vi bruger afskærmning og legerekvisitter til at inspirere til forskellige typer af lege- og læringsmiljøer. Vores små læringsmiljøer er med til at rammesætte og skærme legen imod for mange forstyrrelser. Herved kan fordybelsen og fantasien blomstre. Som voksne er vi opmærksomme på, hvornår vi skal intervenere, og hvornår det er en unødvendig forstyrrelse, der hæmmer børnenes leg og udvikling. Det er vigtigt at give børnene plads til at øve sig i at forhandle, da et fællesskab altid er dynamisk og indebærer samarbejde og koordinering mellem børnene, hvor igennem børnenes sociale kompetencer udvikles.

Et af vores tidligere fokuspunkter i huset har været tilgængelighed i form af rekvisitter og materialer. Som kulturaktivitet er vi opmærksomme på at bringe kreativitet og modet til at eksperimentere ind i flere af hverdagens aspekter, hvilket fordres af materialer tilgængelige i børnehøjde. Herved giver vi børnene mulighed for at eksperimentere med forskellige former for materialer og brugen heraf. En stor del af vores materialer i huset er tilgængelige for børnene, da de herved kan øve sig med fx limpistoler og selv udforske, hvad de kan. Vi vægter at have fokus på at følge børnenes egne undersøgelser og initiativer uden at korrigere eller dreje retningen. Set udefra kan en sådan undersøgelsesproces ofte virke kaotisk, f.eks. når de farvede ris i sanseligen pludselig ender i legekøkkenet, idet børnene pludselig fik en ny idé til legen. Dog er det en vigtig del af den lærerige leg, at vi anerkender børnenes nysgerrighed som herved vil understøtte deres fantasi og kreativitet og give mening for dem.

Vi ser det som vigtigt, at børn i alle aldersgrupper får lov til at sanse og udforske, og ved at vi følger børnenes spor og selv lader dem afprøve, hvad et materiale kan, får også den aktive deltagelse og begejstringen plads. Vores små læringsfællesskaber- og rum understøtter især dette, da vi her bedre kan få øje på børnenes initiativer og hjælpe med at facilitere legen med variation, inspiration og støtte.

I vores hus prioriterer vi de legende og kreative processer fremfor færdige produkter, hvilket indebærer, at vi ikke altid ved, hvor en leg eller idé bærer henad. Det byder på overraskelser både i form af begejstring og skuffelse, når processen måske ikke lige gik, som børnene forventede. Derfor er vi som voksne meget opmærksomme på at italesætte de følelser, der opstår i processen. Det forudsætter, at vi som voksne er engagerede og nærværende i relation til vores børn.